

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 72g/2017

privind excepția de neconstituționalitate a articolului 307
din Codul penal al Republicii Moldova și a unor prevederi din articolul
221 alin. (4) din Codul de procedură penală al Republicii Moldova

CHIȘINĂU

27 iunie 2017

Curtea Constituțională, statuând în componența:

DI Tudor PANȚÎRU, *președinte*,
DI Aurel BĂIEȘU,
DI Igor DOLEA,
Dna Victoria IFTODI,
DI Victor POPA,
DI Veaceslav ZAPOROJAN, *judcători*,
cu participarea dnei Eugenia Mîța, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 24 mai 2017,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 27 iunie 2017 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a articolului 307 din Codul penal al Republicii Moldova nr.985-XV din 18 aprilie 2002 și a textului „*Procurorul poate intenta și susține acțiunea civilă intentată [...] și pentru anularea actelor care au cauzat prejudiciul [...]*” din alin. (4) al articolului 221 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003, ridicată de către avocatul Ion Malanciuc în dosarul nr. 1-35/2017, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana.

2. Sesizarea a fost depusă la Curtea Constituțională la 24 mai 2017 de către completul de judecată (Alexandru Spoială, Cristina Panfil și Alexei Paniș) din cadrul Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016, precum și al Regulamentului privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, se află cauza penală privind învinuirea lui I.V. de comiterea infracțiunii prevăzute la articolul 307 din Codul penal - „Pronunțarea unei sentințe, decizii, încheieri sau hotărâri contrare legii”.

4. Prin ordonanța de punere sub învinuire din 16 ianuarie 2017, I.V. este învinuit de pronunțarea cu bună știință și contrar legii a ordonanței judecătorești irevocabile din 15 februarie 2011.

5. În ședința de judecată din 18 mai 2017, avocatul Ion Malanciuc, reprezentând interesele lui I.V., a ridicat excepția de neconstituționalitate a art. 307 din Codul penal și a textului „*Procurorul poate intenta și susține acțiunea civilă intentată [...] și pentru anularea actelor care au cauzat prejudiciul [...]*” din alin. (4) al articolului 221 din Codul de procedură penală.

6. Prin încheierea judecătorei Chișinău, sediul Ciocana, din 18 mai 2017, cererea avocatului Ion Malanciuc privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a fost admisă și dispusă remiterea sesizării Curții Constituționale pentru soluționare.

B. Legislația pertinentă

7. Prevederile relevante ale Constituției (republicată în M.O., 2016, nr.78, art. 140) sunt următoarele:

Articolul 22 Neretroactivitatea legii

„Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos.”

Articolul 114 Înfăptuirea justiției

„Justiția se înfăptuiește în numele legii numai de instanțele judecătorești.”

Articolul 116 Statutul judecătorilor

„(1) Judecătorii instanțelor judecătorești sunt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii.

[...]

(6) Sancționarea judecătorilor se face în conformitate cu legea.

[...]

Articolul 119 Folosirea căilor de atac

„Împotriva hotărârilor judecătorești, părțile interesate și organele de stat competente pot exercita căile de atac, în condițiile legii.”

Articolul 120
Caracterul obligatoriu al sentințelor și al
altor hotărâri judecătorești definitive

„Este obligatorie respectarea sentințelor și a altor hotărâri definitive ale instanțelor judecătorești, precum și colaborarea solicitată de acestea în timpul procesului, al executării sentințelor și a altor hotărâri judecătorești definitive.”

Articolul 124
Procuratura

„[...]”

(3) Competențele, modul de organizare și funcționare a Procuraturii se stabilesc prin lege.”

8. Prevederile relevante ale Codului penal al Republicii Moldova nr. nr.985-XV din 18 aprilie 2002 (republicat M.O., 2009, nr.72-74, art. 195) sunt următoarele:

Articolul 307
Pronunțarea unei sentințe, decizii, încheieri
sau hotărâri contrare legii

„(1) Pronunțarea cu bună-știință de către judecător a unei hotărâri, sentințe, decizii sau încheieri contrare legii

se pedepsește cu amendă în sumă de la 650 la 1150 unități convenționale sau cu închisoare de până la 5 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 5 ani.

(2) Aceeași acțiune:

a) legată de învinuirea de săvârșire a unei infracțiuni grave, deosebit de grave sau excepțional de grave;

c) soldată cu urmări grave

se pedepsește cu închisoare de la 3 la 7 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 5 ani.”

9. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003 (republicat în M.O., 2013, nr.248-251, art.699) sunt următoarele:

Articolul 221
Intentarea acțiunii civile în procesul penal

„[...]”

(4) **Procurorul poate intenta și susține acțiunea civilă intentată** pentru compensarea prejudiciului cauzat autorităților publice prin infracțiune, precum **și pentru anularea actelor care au cauzat prejudiciul**, de la pornirea procesului penal până la terminarea cercetării judecătorești. Cererea de chemare în judecată poate fi depusă indiferent de acordul autorității publice.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

10. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorul acesteia susține că dispozițiile art. 307 din Codul penal, care încriminează pronunțarea cu bună-știință de către judecător a unei hotărâri, sentințe, decizii sau încheieri contrare legii, nu prevăd *ordonanța* printre actele judecătorești pentru care un judecător ar putea fi acuzat că le-a pronunțat cu bună știință și contrar legii.

11. Potrivit autorului excepției, prevederile art. 307 din Codul penal sunt interpretate extensiv de către organele de urmărire penală în defavoarea judecătorilor învinuiți de pronunțarea cu bună-știință a unei hotărâri, sentințe, decizii sau încheieri contrare legii, ceea ce contravine articolelor 22, 114, 116 alin. (1) și (6), 119 și 120 din Constituție.

12. De asemenea, autorul susține că textul „*Procurorul poate intenta și susține acțiunea civilă intentată [...] și pentru anularea actelor care au cauzat prejudiciul [...]*” din alin. (4) al articolului 221 din Codul de procedură penală nu indică într-un mod clar și previzibil actele a căror anulare poate fi solicitată de procuror prin intentarea unei acțiuni civile în procesul penal. Or, termenul „act” are o sferă largă de aplicare și poate fi înțeles ca „act legislativ”, „act normativ”, „act judecătoresc”, „act procedural” etc.

13. Prin urmare, autorul excepției susține că, în lipsa unei concretizări a acestor acte, normele contestate pot crea pentru procuror premise de abuz.

14. La fel, autorul excepției menționează că *ordonanța* judecătorească, fiind un act emis de instanța de judecată, nu poate fi anulată pe calea acțiunii civile, împotriva ei putând fi exercitate doar căile de atac în conformitate cu art. 119 din Constituție.

15. În final, autorul excepției susține că textul „*Procurorul poate intenta și susține acțiunea civilă intentată [...] și pentru anularea actelor care au cauzat prejudiciul [...]*” din alin. (4) al articolului 221 din Codul de procedură penală încalcă articolele 119 și 124 alin. (3) din Constituție.

B. Aprecierea Curții

16. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

17. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în speță a Codului penal al Republicii Moldova nr.985-XV din 18 aprilie 2002 și a Codului de procedură penală

al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003, ține de competența Curții Constituționale.

18. Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate, fiind ridicată de către avocatul Ion Malanciuc în dosarul nr. 1-35/2017, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana, este formulată de subiectul abilitat cu acest drept, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

19. În ceea ce privește obiectul excepției de neconstituționalitate, Curtea reține că, deși instanța judecătorească a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 307 din Codul penal și a întregului art. 221 alin. (4) din Codul de procedură penală, din analiza excepției de neconstituționalitate, reiese că, în realitate, autorul critică doar neconstituționalitatea art. 307 din Codul penal și a textului „*Procurorul poate intenta și susține acțiunea civilă intentată [...] și pentru anularea actelor care au cauzat prejudiciul [...]*” din alin. (4) al art. 221 din Codul de procedură penală.

20. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că, prin Hotărârea nr.12 din 28 martie 2017, a exercitat controlul constituționalității art. 307 din Codul penal, stabilind că:

„88. [...] prin instituirea la art. 307 din Codul penal a sintagmei „*pronunțarea cu bună-știință*” legiuitorul a stabilit expres că judecătorul poate fi tras la răspundere penală pentru această componentă de infracțiune doar exclusiv **în cazul în care este demonstrată intenția** acestuia de a pronunța **hotărârea, sentința, decizia sau încheierea contrar prevederilor legale.**

89. Curtea reiterează că judecătorii, potrivit principiilor internaționale privind independența judecătorească, nu pot fi trași la răspundere penală pentru (1) *erori judiciare care nu implică reaua-credință* și (2) *diferențe în interpretarea și aplicarea legii*. Remediu principal pentru corectarea acestor greșeli este exercitarea căilor de atac, iar *casarea unei hotărâri de către instanțele superioare nu înseamnă în mod automat că judecătorul nu a acționat într-un mod profesionist.*

[...]

92. Curtea reține că **răspunderea penală a judecătorului în temeiul articolului 307 din Codul penal poate fi compatibilă cu principiul independenței judecătorului doar în urma unei interpretări restrictive și doar în baza unor probe incontestabile, care ar demonstra intenția judecătorului în emiterea actului judecătoresc contrar legii.**

[...]

97. Curtea reține, cu titlu de principiu, că **prevederile privind răspunderea penală a judecătorilor trebuie interpretate astfel, încât să protejeze judecătorii de orice imixtiune arbitrară în funcțiile lor judiciare.**

98. Curtea menționează că judecătorii din cadrul judecătoriilor, curților de apel și Curții Supreme de Justiție pot fi trași la răspundere penală în temeiul art. 307 din

Codul penal **doar în cazul în care este probată indubitabil, dincolo de orice îndoială rezonabilă, intenția directă** în pronunțarea unei hotărâri, sentințe, decizii sau încheieri contrare legii.

99. În contextul celor enunțate, Curtea subliniază că atragerea la răspundere penală a judecătorilor în temeiul art. 307 din Codul penal în sine nu este contrară principiilor constituționale, atât timp cât prin mecanismul de atragere la răspundere penală sunt respectate garanțiile inerente independenței judecătorilor, orice dubiu fiind interpretat în favoarea judecătorului.”

21. Cu referire la criticile autorului care afirmă că prevederile art.307 din Codul penal nu cuprind ordonanța judecătorească printre actele pronunțate contrar legii, pentru care ar putea fi intentată o cauză penală unui judecător, Curtea reține că acest aspect vizează aplicarea legii penale, care, de altfel, ține de competența instanțelor de judecată.

22. În ce privește critica de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 221 alin. (4) din Codul de procedură penală, Curtea reține că acestea au mai fost supuse controlului constituționalității prin raportare la critici de neconstituționalitate similare, instanța de contencios constituțional pronunțând în acest sens Decizia de inadmisibilitate nr. 47 din 22 mai 2017.

23. Astfel, prin această decizie Curtea a relevat faptul că, în esență, excepția de neconstituționalitate vizează o problemă de interpretare și aplicare corectă a legii, nu de constituționalitate a ei, și a constatat că „este prerogativa instanțelor de judecată de a aprecia actele susceptibile de a fi contestate și care pot forma obiectul unei acțiuni în instanță, inclusiv atunci când procurorul intenționează o acțiune civilă în procesul penal, prin care solicită anularea unui act.”

24. Cu referire la argumentul autorului excepției potrivit căruia termenul „act” are o sferă largă de aplicare, în decizia menționată *supra* Curtea a relevat jurisprudența Curții Europene, prin care s-a statuat că, având în vedere principiul aplicabilității generale a legilor, formularea acestora nu poate prezenta o precizie absolută. Prin urmare, rolul decizional conferit instanțelor urmărește tocmai înlăturarea dubiilor ce persistă cu ocazia interpretării normelor (Hotărârea *S.W. v. Regatul Unit* din 22 noiembrie 1995, § 36).

25. Așadar, întrucât nu au intervenit elemente noi, de natură să determine reconsiderarea jurisprudenței Curții Constituționale, considerentele și soluțiile din Hotărârea nr.12 din 28 martie 2017 și Decizia de inadmisibilitate nr. 47 din 22 mai 2017 își păstrează valabilitatea și în prezenta cauză.

26. Ținând cont de cele enunțate, Curtea menționează că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în temeiul articolului 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul

jurisdicției constituționale și al pct. 28 lit. b) din Regulamentul privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 307 din Codul penal al Republicii Moldova nr.985-XV din 18 aprilie 2002 și a textului „*Procurorul poate intenta și susține acțiunea civilă intentată [...] și pentru anularea actelor care au cauzat prejudiciul [...]*” din alineatul (4) al articolului 221 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003, ridicată de către avocatul Ion Malanciuc în dosarul nr. 1-35/2017, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Tudor PANȚÎRU

*Chișinău, 27 iunie 2017
DCC nr.59
Dosarul nr. 72g/2017*